

Rozhlasová tělesa a rozhlasový servis

Šéf rozhlasových symfoniků K. Ančerl (1949)

Symfonický orchestr Českého rozhlasu

Název rozhlasového symfonického tělesa se během desetiletí několikrát proměnil – od orchestru Radiojournalu přes Symfonický orchestr pražského rozhlasu, později Symfonický orchestr Československého rozhlasu až po dnešní název Symfonický orchestr Českého rozhlasu. Soubor byl vytvořen pro umělecké a programové potřeby rozhlasu. To je jeho základní funkcí dodnes.

První účastníci přímých rozhlasových přenosů jezdili za mikrofonem do stanu ve Kbelích. Mezi nimi bylo i několik hudebníků; někteří z nich se stali prvními členy příštího rozhlasového orchestru. Už začátkem roku 1925

se uskutečnil první přímý přenos z Národního divadla (Smetanovy Dvě vdovy). Velký ohlas mezi koncesionáři urychlil rozhodnutí, že rozhlas, chce-li splnit své programové záměry, musí mít vlastní hudební těleso.

Datem jeho zrodu byl 1. říjen 1926. První rozhlasový orchestr měl pouhých dvacet členů. Dirigentem a zároveň prvním šéfem orchestru byl Janáčkův žák na brněnské varhanické škole **Jožka Charvát** (1884–1945), operní dirigent, pověřený řízením rozhlasových koncertů už v roce 1925.

Po odchodu Jožky Charváta přebíral jeho úkoly na krátký čas klavírista **Otakar Pařík** (1901–1955). Vedoucí hudebního odboru Jaroslav Krupka spolu s dalšími členy rozhlasového vedení hledali do čela orchestru novou osobnost – a našli ji v osobě **Otakara Jeremiáše**

(1882–1961), který byl znám jako skladatel, měl však i dirigentské a pedagogické zkušenosti a organizační předpoklady. Spolu s ním převzal – od 1. dubna 1930 – funkci ředitele hudebního odboru **prof. Karel Bole-slav Jirák** (1891–1972), člověk s názory velmi blízkými Jeremiášovým představám. K tomu našel ideálního spolupracovníka v tehdejší programovém pracovníkovi rozhlasu **Mirko Očadlíkovi** (1904–1964).

V roce 1931 měl orchestr 45 členů, v roce 1935 už 58 a o rok později 70. Jeremiáš docítil toho, že profesionální orchestru a jeho schopnosti plnit i velmi náročné programové úkoly neustále rostly.

Vzrůstala i mezinárodní prestiž rozhlasového tělesa. Několik přímých přenosů do ciziny – do Záhřebu (1930), do New Yorku (1934 – Jirák dirigoval Stabat mater A. Dvořáka), do Francie a Jugoslávie (1938, Janáčkova Glagolská mše) – mělo za důsledek, že z orchestru pražského Radiojournalu se stalo respektované těleso v kontextu světového společenství rozhlasových stanic. Vrcholem této etapy se stal koncert uskutečněný 5. března 1935, který z Prahy přenášelo více než sto světových stanic. Sukova Fantazie g moll pro housle a orchestr a Janáčkova Sinfonietta zněly pro desítky milionů posluchačů (někdy bývá uváděn údaj, že šlo až o sto milionů posluchačů).

Zrodila se nová profese hudebního režiséra. Tým hudebních režisérů zformoval **Miloslav Kabeláč**, který do rozhlasu nastoupil v roce 1932 ve svých čtyřiatřiceti letech. V následujícím období získal další kvalitní a nadšené spolupracovníky: skladatele **Išu Krejčího**, **Klementa Slavického**, **Václava Trojana**, dirigenty **Václava Smetáčka** a **Karla Ančerla**. Ti vzápětí dostali příležitost ke spolupráci s orchestrem.

Slibný rozvoj rozhlasového orchestru zbrzdila nacistická okupace. Striktní cenzura se citelně dotkla dramaturgické koncepce: z vysílání byli vyloučeni židovští skladatelé i příslušníci národů, které byly ve válečném stavu s Německem. Uvádění české hudby dostalo zato nový náboj.

Po květnu 1945 nastaly v činnosti rozhlasového orchestru podstatné změny. Otakar Jeremiáš byl pověřen vedením opery Národního divadla a místo v rozhlase opustil. Odešel také K. B. Jirák. Byl nucen vzdát se svého postavení nedobrovolně: byl neprávem nařčen ze spolupráce s okupanty. Následně byl sice soudním řízením očištěn, nicméně jeho rozhlasová éra skončila

a jeho nesporné zásluhy byly zapomenuty. Po emigraci úspěšně působil ve Spojených státech amerických a na dlouhá léta zmizel z českých kulturních obzorů.

Otakara Jeremiáše nahradil v roce 1947 dirigent **Karel Ančerl** (1908–1973). Na koncertní pódium a do rozhlasového vysílání se dostala nová díla, zejména z soudobá. K jejich nastudování přizval Ančerl také **Jaroslava Krombholce**, Talichova žáka a dirigenta opery Národního divadla, dále brněnského vyznavače Janáčkova díla **Břetislava Bakalu** a **Aloise Klímu** (1905–1989), který byl už v průběhu války (poté, kdy prodělal svůj rozhlasový křest v Košicích, Ostravě a Brně) v pražském rozhlase angažován.

Na sklonku Ančerlova krátkého působení u rozhlasových symfonií podnikl orchestr svůj první zahraniční zájezd – do Polska (1949). Od roku 1948 se rozhlasová symfonie každý rok zúčastňovali mezinárodního festivalu Pražské jaro. V roce 1950 byl Karel Ančerl jmenován šéfdirigentem České filharmonie a jeho místo v rozhlase zaujal **Alois Klíma**, v té době pětáctýřicetiletý umělec, působící dosud jako pedagog na Akademii múzických umění.

Poúnorové poměry příliš nepřály čilejším mezinárodním stykům. Na tom, aby se rozhlasové těleso neocitlo v úplné izolaci, měli v té době zásluhu zahraniční dirigenti, kteří rozhlasové symfoniky vedli při svém hostování ve studiu a na koncertních pódii.

Šedesátá léta jsou v historii orchestru spojena se začátkem velkých evropských turné: první velký zájezd do SRN, Francie, Švýcarska a Itálie se uskutečnil v roce 1961. Od té doby vyjížděl orchestr do zahraničí téměř každý rok. Zájem o rozhlasové těleso pozdvihl jeho prestiž a sebejistotu.

Intenzivní působení orchestru v rozhlasovém studiu i na koncertních pódii již nemohlo spočívat na bedrech jediného dirigenta. Již v roce 1951 se stal Klímovým kolegou, druhým dirigentem orchestru **Alois Jiráček** (1920–1966), Talichův žák. Vítanou posilou bylo i angažmá **Josefa Hrnčíře** (1921), který byl později pověřen vedením druhého, menšího tělesa, **Pražského rozhlasového orchestru**. Perspektivní osobností byl **Jiří Stárek** (1923), angažovaný v rozhlase od roku 1952 v menším Pražském rozhlasovém orchestru, ale s výrazným úvazkem v symfonickém tělese. Po roce 1968 bylo

SOČR se svým šéfdirigentem V. Válkem při Koncertu prodávce krve (2002)

jeho jméno tabuizováno, neboť Jiří Stárek emigroval. Po společenské změně v roce 1989 se k rozhlasovým symfonikům občas vracel.

Zaznamenat je třeba poradenskou činnost **Václava Talicha**; jedna z nejvýraznějších osobností českého interpretačního umění se této role ujala v roce 1953, kdy jí byl po vynucené činnosti v Bratislavě povolen návrat do Prahy.

Provoz orchestru se ovšem neobešel ani bez účasti dalších českých dirigentů, mezi nimi šéfa Symfonického orchestru FOK Václava Smetáčka, Jaroslava Krombholce, šéfa brněnského rozhlasového orchestru a později Státní filharmonie Břetislava Bakaly; ke spolupráci se vracel i Karel Ančerl, v té době šéfdirigent České filharmonie. Úzce se sžil s tělesem **Jaromír Nohejl** z Mo-

ravské filharmonie v Olomouci, plodná byla i spolupráce s **Josefem Vlachem**.

Členové rozhlasového tělesa spoluúčinkovali v různých dalších ansámblech (v Peškově Komorní harmonii, ve Vlachově Českém komorním orchestru) nebo zakládali soubory vlastní, s delší perspektivou trvání: jedním z prvních bylo České dechové kvinteto (založeno v roce 1957 ve složení Jiří Trávníček, Zdeněk Hebda, František Zítek, František Štěňha a Milan Pospíšil).

V roce 1951 založili orchestrální hráči větší ansámbl s názvem **Pražský komorní orchestr bez dirigenta** (jeho mluvčími byli violista **Karel Pojar** a violoncellista **Václav Stoupa**). Atraktivita jejich interpretačního stylu je brzy přivedla i do ciziny. Čím více se koncertní aktivity

Pražského komorního orchestru rozrůstaly, tím častěji docházelo ke sporům s vedením hudebního vysílání. Ke krizi došlo v roce 1964: po dlouhém jednání na ministerské úrovni se konečně Pražský komorní orchestr osamostatnil a jeho hráči byli vyčleněni z rozhlasových povinností. Ne všichni hudebníci však přistoupili na novou situaci: mnozí z nich dali přednost angažmá v rozhlasu. Současně s tím se vyřešila záležitost dvou orchestrů v jedné rozhlasové stanici – Pražského rozhlasového orchestru a Symfonického orchestru pražského rozhlasu. Jejich sloučením vzniklo těleso s oficiálním názvem Symfonický orchestr Československého rozhlasu v Praze. Tehdy také získali definitivní postavení jeho dirigentů Josef Hrnčír a Jiří Stárek.

Nadějná očekávání splnilo šestileté funkční období **Jaroslava Krombholce**. Jeho angažmá – od 1. ledna 1973 – se krylo s přípravami na Rok české hudby 1974, který byl slaven dost okázale. Česká hudba byla v normalizačních letech nejméně provokativní kulturní hodnotou a měla proto zelenou. Krombholc se této příležitosti chopil s velkou vervou. Soustředil svou práci především do rozhlasového studia: vznikly nové nahrávky hudby českých klasiků, obnovoval se základní fond. Vedle toho se Krombholc znovu vracel i k velkým postavám světové hudby, jako byli Debussy, Šostakovič, Prokofjev.

Zahraniční zájezdy v těchto letech poněkud stagnovaly: významná byla první cesta orchestru do Sovětského svazu, Berlína a Itálie (1976).

Když J. Krombholc na své vedoucí místo rezignoval kvůli zhoršenému zdravotnímu stavu, vedení orchestru nabídlo volné místo šéfdirigenta **Františku Vajnarovi** (1930), který až dosud nacházel své hlavní poslání v opeře, ale přitom intenzivně spolupracoval s rozhlasem, a to nejenom na operních snímecích, ale i na přípravě symfonického repertoáru. Vztah orchestru a dirigenta byl v té době přátelský, kolegiální, součinnost probíhala v dobré pohodě. K Vajnarovým úspěšným kreačím patřilo například provedení Brahmsovy I. symfonie na Pražském jaru 1982. Tehdy se orchestr ukázal v plném lesku a jeho dirigent jako citlivý tlumočnick klasických hodnot.

Souběžně s Vajnarovým rozhlasovým angažmá pokračovalo i jeho mezinárodní působení: byl například pozván k nastudování Prodané nevěsty do Sydney, několikrát diri-

goval ve Venezuele a Švédsku. Svůj nástup v rozhlasu pak zahájil zájezdem orchestru do tehdejší NDR, Rumunska a Sovětského svazu. Posléze se však – po neshodách s normalizačním vedením rozhlasu – svého místa vzdal a vrátil se do Národního divadla.

Po Františku Vajnarovi se postu šéfdirigenta rozhlasových symfoniků ujal **Vladimír Válek** (1935). Učinil tak energicky, s přesnými představami o tom, jak má rozhlasové těleso působit na veřejnosti, a to nejen doma, ale i v zahraničí. Přišel s důsledným plánem, jak orchestr omladit, neboť generační problém začínal být naléhavý. Válekova rozhodnost spolu s jeho vysokými profesními předpoklady přinesly viditelné změny k lepšímu. Utužila se disciplína a pozvedl se interpretační styl orchestru. Válek angažoval mladé hráče, osvědčené v mezinárodních soutěžích. Byla to investice, která se bohatě vyplatila. Orchesterální zvuk dostal nový lesk a vzlet.

Vladimír Válek stanovil základní opěrné body svého repertoáru: stali se jimi skladatelé Dvořák, Janáček, Martinů, Brahms, Mahler. Jejich díla prosazoval při veřejných koncertech. Umělecká prestiž šéfa rozhlasových symfoniků rostla tím, že byl pověřován významnými úkoly. Například v Lucernu řídil společný koncert s Rafaelem Kubelíkem, byl prvním českým dirigentem na Tchaj-wanu, řídil Dvořákovu Requiem na festivalu Bratislava Cantans, vedl japonské turné České filharmonie na jaře 1996.

Válekovi se podařilo vyvést orchestr ze začarovaného kruhu nezájmu veřejnosti. Orchester si získal respekt svými výkony i svou dramaturgií. V tomto období se rozhlasoví symfonici začali vydávat častěji do světa: zájezdy do Itálie, Německa, Španělska, Velké Británie, Rakouska, Švýcarska, Francie, Řecka, Turecka měly vynikající ohlasy. V roce 1986, brzy poté, co v listopadu 1985 realizoval první digitální přenos do Japonska, podnikl orchestr bleskový zájezd do Tokia. Na přelomu podzimu a zimy 2000 navštívil Japonsko už pošesté, na svém kontě má i koncerty v Jižní Koreji, Číně, na Tchaj-wanu a ve Spojených státech. Orchester se tak výrazně zapsal do povědomí hudební veřejnosti a odborníků i v zahraničí. Do mezinárodního kontextu vstupuje rovněž svými pravidelnými vystoupeními na festivalech Pražské jaro.

Do svazku rozhlasového symfonického orchestru jsou přijímáni mladí dirigenti: několik sezon zde půso-

bil **Tomáš Koutník**, trvale s ním spolupracují **Ondřej Kukul** nebo **Stanislav Bogunia**. Orchester zve k spolupráci i další české dirigenty – **Zdeňka Košlera** (až do jeho smrti v roce 1995), někdejšího šéfa Královské filharmonie v Liverpoolu **Libora Peška**, **Jiřího Bělohávka**, který stojí v čele Pražské komorní filharmonie, **Jiřího Stárka**, který do Prahy zajíždí ze svého německého domova. V každé sezoně vystupují na veřejných koncertech také zahraniční sólisté.

Bohatá je rovněž nahrávací činnost orchestru. Ta se hojně realizuje na půdě domovské instituce, současně probíhá i pod záštitou předních vydavatelských domů.

Symfonický orchestr Českého rozhlasu je v současné době tělesem konsolidovaným, reprezentačním, mezinárodně uznávaným, které má své publikum a výraznou dramaturgii.

Dismanův rozhlasový dětský soubor

Vznik a činnost proslulého rozhlasového dětského souboru, který po desetiletí připravuje mladé adepty rozhlasového projevu, ale také činoherního herectví a dalších kreativních oborů, jsou neodmyslitelně spjaté s osobností Miloslava Dismana.

Miloslav Disman (1904–1981)

Rozhlasový režisér, reportér a pedagog pečující o hlasovou kultivaci mladé generace. V letech 1930–1932 studoval na Vysoké škole pedagogické v Praze. S rozhlasem spolupracoval už v letech 1931–1935 jako externí redaktor školského rozhlasu a přednáškového oddělení, současně

M. Disman s DRDS (1963)

režíroval a vedl dětský recitační soubor; v roce 1935 nastoupil jako referent školského rozhlasu a příležitostný reportér; od 1. června 1938 režisér školského rozhlasu a redaktor-komentátor tzv. Okének (denního pořadu usilujícího o mravní a národní výchovu posluchačů). V roce 1941 byl přeřazen do slovesného odboru jako dramaturg a režisér. Za německé okupace byl napojen na Národní revoluční výbor české inteligence, člen ilegálního rozhlasového národního výboru. Aktivní účastník a jeden z hlasatelů a komentátorů květnového vysílání 1945 (heslo Vytrvat!), první předseda revoluční závodní rady. V roce 1952 se stal vedoucím režisérem vysílání pro děti a mládež. S rozhlasem zůstal spojen prostřednictvím svého dětského souboru i po odchodu do důchodu v roce 1971. Jeho reportážní umění se vyznačovalo bohatou básnivostí a emocí. Autor řady knih a rozhlasověteoretických publikací.

Dětský herecký soubor založil Miloslav Disman ještě jako učitel pokusné reformované školy v Praze-Nuslích v první polovině třicátých let. První doložené rozhlasové vystoupení souboru se uskutečnilo ve stylizované reportáži Podblanické děti návštěvou v Praze, která se vysílala 15. května 1931. Za vlastní datum založení Dismanova rozhlasového dětského souboru (DRDS) považoval M. Disman den svého nástupu do pracovního poměru v Československém rozhlasu, tedy **15. září 1935**.

Nesmírně úspěšným se stalo téměř desetitýdenní hostování souboru ve Velké Británii a Holandsku, k němuž došlo na přelomu let 1946–1947. Tehdy uskutečnil DRDS celkem 98 vystoupení a koncertů, představil se v deseti rozhlasových a televizních pořadech BBC. Turné přineslo rozhodující podněty k dalšímu rozvoji práce souboru.

V září 1951 byl pak souboru přiznán statut stálého tělesa Čs. rozhlasu. Miloslav Disman stál v jeho čele do roku 1973, v letech 1973–1990 vedl soubor režisér **Jan Berger**. Od září 1990 jsou vedoucími **Zdena a Václav Fleglovi**, jako hlasoví poradci působí nyní u souboru Eva Svobodová a Petr Mandel, technickou spolupráci zajišťuje Jitka Borkovcová, jako asistenti působí při vedení zkoušek a soustředění také odchovanci Dismanova rozhlasového dětského souboru.

V průběhu desetiletí prošlo řadami DRDS mnoho dětí s dispozicemi a vztahem ke slovesnému umění a k dalším kreativním činnostem. K předchozímu působení v Dismanově souboru se hlásí značný počet osobností, pro něž

se právě DRDS stal odrazovým můstkem k budoucí profesní orientaci (mj. Pavel Kohout, Jiří Horčíčka, Jarmila Šusterová, Zdeněk Borovec, Alena Vránová, Karel Kyncl, Jana Hlaváčová, Jiří Valenta, Eva Sadková, Josef Vinklář, Bohumil Švarc, Alka Janoušková, Olga Čuříková, Václav Postránecký, Nataša Tanská, Pavla Břínková, Eva Klepáčová, Marek Eben, Gabriela Osvaldová, Petr Mandel, bratři Koptové, Jindřich Fairaizl, Tomáš Töpfer, Pavel Vantuch). Také v posledním desetiletí se členové a absolventi DRDS uplatnili v rozhlasových, televizních a filmových projektech (mj. Adam Novák, Matěj Hádek, Gabriela Přibilová, Kristýna Květová, Radim Špaček, Pavel Novák, Tereza Duchková, Tomáš Žatečka).

Dětští interpreti jsou už od třicátých let bohatě využíváni především v rozhlasovém vysílání, zejména v rolích dramatického repertoáru, ale také v pořadech publicistických. Vystupují i ve filmech a televizních inscenacích. O stále vysoké četnosti působení dětských představitelů, kteří jsou připravováni v Dismanově souboru, při natáčení literárních a dramatických pořadů v Českém rozhlasu svědčí například statistický údaj, který pochází ze sezony 1996–1997. Vypovídá o tom, že „dismančata“ se v tomto období podílela na realizaci celkem 106 rozhlasových pořadů.

Mnozí z dětských interpretů se dočkali ocenění v rozhlasových soutěžích – například zvláštní prémii za roli v rozhlasové hře Markéty Zinnerové Ten prostřední aneb Ještě ty mi dělej starosti (v režii Karla Weinlicha) dostal v soutěži Prix Bohemia Radio Tomáš Staněk. Hlavní cenou Prix Bohemia Radio za rok 1996 v kategorii pro děti a mládež byla oceněna nahrávka kompletního Máchova Máje, k jehož interpretaci se soubor vrátil po šedesáti letech (v archivu Čs. rozhlasu je uchován fragment nahrávky Máchova Máje z roku 1936). Za dětský herecký výkon ve hře Anička skřítek a Slaměný Hubert byla v téže soutěži v roce 1998 čestným uznáním ohodnocena Sandra Vebrová. Rovněž v roce 1998 dostala hlavní cenu Prix Bohemia Radio hra Přemysla Ruta Viktor a drak, na jejímž vzniku se podílelo několik členů DRDS.

V nedávné době připravil soubor pro rozhlasové vysílání řadu **autorských pořadů** – cyklus Vysílá Rádio Diss, Káva u Dismanů s ... (v rámci pořadu Domino), dále pak například pohádku O princí Čekankovi, jak putoval za princeznou a o všelijakých dobrodružstvích, která se mu přitom přihodila (1997). Kromě spolupráce

Představení členů DRDS Šuhaj Nikola (2002)

na rozhlasových programech studují „dismančata“ v průměru tři až čtyři premiéry scénických realizací ročně.

Úzké kontakty s francouzským souborem Les Mauvaises Herbes vyústily ve společné scénické projekty (například oba soubory vytvořily vlastní inscenace inspirované Sofoklovou Antigonou) a nakonec i v performance uváděné v rámci festivalu Praha 2000 – evropské město kultury pod názvem Pražské zdi. K neúspěšnějším divadelním titulům patřily mj. dětská opera Hanse Krásy Brundibár, nastudování pohádky Patrika Ouředníka O prince Čekankovi, jevištní ztvárnění Bradfordova Černošského Pána Boha a pánů Izraelitů, Holanovy Zdi, klasická pohádka Sněhurka svatojánská Jarmily Čermákové, andersenovský titul Princezna na hrášku, pásmo z poezie Václava Hraběte Příliš velké srdce, komedie Jak je důležité mít Filipa nebo osobitá Hra na mušketýry aneb Dvě hodiny dějepisu.

Soubor udržuje pravidelný divadelní provoz na několika pražských scénách i na zájezdech. V poslední době uskutečnil také několik zahraničních zájezdů, například do Spojených států, Francie, Německa a Belgie, zúčastnil se prestižního festivalu Pražské jaro 1999.

B. Kulínský s Dětským pěveckým sborem Čs. rozhlasu (1947)

Dětský pěvecký sbor Českého rozhlasu

Historie dětského rozhlasového sboru sahá do počátku třicátých let, kdy režisér a zpěvák Jan Kühn sestavil pro potřeby školského vysílání skupinu dětí z pražských škol.

Po roce 1945 vytvořil nový sbor nejprve skladatel Karel Hába a po něm se na téměř tři desetiletí ujal jeho vedení **Bohumil Kulínský**.

Bohumil Kulínský (1910–1988)

Hudební pedagog, sbornistr a skladatel, v letech 1948–1973 umělecký šéf a sbornistr Dětského pěveckého sboru

ČsRo v Praze. V rozhlasových pořadech a na veřejných koncertech uvedl sborovou tvorbu všech historických epoch. V průběhu let vypracoval svébytnou metodu práce s dětskými zpěváky, kterou popsal v několika publikacích (mj. *Intonace pro instrumentalisty*, *Máte hudební sluch?*, *Vokální stenografie*, v níž vytvořil novou soustavu notového písma, umožňující rychlý zápis melodie). Systém přípravy sborových zpěváků, který Bohumil Kulínský vypracoval, funguje v nezměněné podobě v podstatě dodnes. Komponoval dětské sbory, sonáty, komorní skladby, byl upravovatelem lidových písní, zejména pro pěvecké sbory.

Působení Bohumila Kulínského v oblasti sborového zpěvu se datuje již od roku 1940, kdy v Moravské Ostravě-Hrabůvce založil dětský pěvecký sbor Hrabůvští zpěváci. V roce 1942 zvítězili Hrabůvští zpěváci v rozhlasové soutěži dětských sborů Čech a Moravy. K odchodu

B. Kulínská sesborem při natáčení v karlínském studiu (2001)

do pražského rozhlasu přiměl B. Kulínského již zmíněný skladatel Karel Hába.

Sbor dr. Kulínského sloužil rozhlasovým potřebám, natácel a vysílal široký repertoár od drobných dětských písní po závažná díla českých a světových skladatelů. Bohumil Kulínský provedl nové skladby Hurníkovy, Hanušovy, Ebenovy a dalších autorů, z nichž mnohé byly psány přímo pro rozhlasový sbor; zasloužil se například i o československou premiéru proslulé Brittenovy Slavnosti vánoční. Činnost sboru šířená na rozhlasových vlnách značně ovlivnila uměleckou úroveň dalších dětských souborů, jimž byla vzorem. „Kulínčata“ byla v poválečném Československém rozhlase pojmem. Členy dětského sboru byla řada pozdějších uměleckých i politických osobností, například sólistky

opery pražského Národního divadla v Praze Věra Nováková a Eva Děpoltová, dále hudebníci Jana Koubková, Zdena Lorencová, Jiří Korn, Petr Janda, Jaroslav Uhlíř, herečka Marta Vančurová nebo spisovatelka Zdena Salivarová-Škvorecká a náš současný prezident Václav Klaus. Koncertní turné vedla Dětský pěvecký sbor ČsRo s velkými úspěchy do Anglie, Francie, Švédska, Norska, několikrát do Itálie, Rumunska, Maďarska, Bulharska a Německa.

Velmi úspěšné působení dětského sboru v rámci Čs. rozhlasu skončilo náhle v roce 1973. Po zájezdu do Itálie přišlo udání, že kolektiv přijal přístřeší v římském klášteře. Po ukončení spolupráce s rozhlasem (dr. Kulínský byl oficiálně poslán do důchodu) se sbor osamostatnil a přijal současný název Bambini di Praga.

V roce 1973 vytvořil nový rozhlasový sbor **prof. Čestmír Stašek**, který uplatnil své dlouholeté zkušenosti sbormistra Pražského dětského sboru a rozvíjel rozsáhlou koncertní činnost doma i v zahraničí. Četné ceny z mezinárodních soutěží dokládají uměleckou úroveň sboru.

Od roku 1992 vede Dětský pěvecký sbor Českého rozhlasu **dr. Blanka Kulínská**, zpočátku se svým synem **Bohumilem Kulínským**, který působil mimo jiné také jako šéfdirigent opery Národního divadla v Praze a sbormistr již zmíněného pěveckého sboru Bambini di Praga.

Blanka Kulínská (1935)

Od roku 1945 členka Dětského pěveckého sboru ČsRo; v letech 1954–1973 druhý sbormistr DPS ČsRo, sbormistr přípravných oddělení. Připravovala rozhlasové hudební pořady pro 1.–5. ročník ZDŠ a vedla ve vysílání nácivky písni pro žáky. Podílela se na umělecké výchově členů DPS a na organizaci všech jeho turné. Pro potřeby dětských sborů upravila řadu lidových písní a další skladby aranžovala. Protože v době profesionální rozhlasové spolupráce Blanky a Bohumila Kulínských platilo pravidlo, podle něhož nemohli být manželé zaměstnáni společně na jednom pracovišti, byla evidována jako externí spolupracovnice.

Concertino Praga

Mezinárodní rozhlasová soutěž mladých hudebníků Concertino Praga, založená v Československém rozhlasu v Praze v roce 1966, náleží v celosvětovém měřítku k prestižním soutěžím své kategorie (mj. je členem Evropské unie hudebních soutěží). Pořádá se každoročně pod patronací EBU. Ve tříletém cyklu se střídají soutěžní obory klavír–housle–violoncello (věkový limit 16 let), flétna–hoboj–klarinet–trubka–lesní roh (věkový limit 18 let) a komorní soubory do pěti hráčů (věkový limit 18 let). Mezinárodní porota posuzuje anonymně nahrávky soutěžních výkonů, které přihlašují státní nebo veřejnoprávní rozhlasové organizace. Laureáti obhájí svůj titul veřejným vystoupením na slavnostním koncertu v Praze a na Jihočeském festivalu Concertino Praga, který se koná v atraktivním prostředí jihočeských zámků a měst, například v Jindřichově Hradci, Českém Krumlově, Žirovnici nebo Českých Budějovicích. Sou-

J. Brydniaková při vystoupení na Jihočeském festivalu Concertino Praga v Maškarním sále zámku v Českém Krumlově (1999)

J. Hlaváč, Z. Růžičková – dlouholetí členové porot, uprostřed tajemnice soutěže J. Hlinková

těžní snímky, přímé přenosy i záznamy koncertů se vysílají a uchovávají v Českém rozhlasu.

Soutěž za dobu svého trvání uvedla do povědomí odborné i laické veřejnosti množství mladých hudebníků, z nichž mnozí se později stali slavnými osobnostmi. Už na prvním koncertě laureátů 18. listopadu 1966, tedy v době, kdy ještě soutěž neměla dnešní pověst, vystoupili hudebníci, kteří předznamenalí její budoucí věhlas: houslisté Dmitrij Sitkovetskij (12 let) a Václav Hudeček (14 let) a klavíristka Ljubov Timofejevová (15 let).

V rozhlasovém archivu zásluhou soutěže Concertino Praga figurují i mnohá další slavná jména: houslisté Shizuka Ishikawa, Pavel Šporcl, violoncellisté Leonid Gorochov, Daniel Veis, klavíristé Vladimír Felcman, Zoltán Kocsis, Igor Ardašev, varhaník Jaroslav Tůma, flétnisté Michael Kofler, Petr Zejfart, hobojistka Jana Brožková, klarinetisté Vlastimil Mareš, Sabine Meyerová, Ludmila Peterková, Kateřina Vá-

chová, hornista Radek Baborák, trumpetisté Zdeněk a Jiří Šediví a mnoho dalších.

V porotách zasedaly mimořádné osobnosti našeho hudebního života, nejčastěji Václav Holzknicht, František Šolc, Ija Hurník, Jiří Hlaváč, Josef Vlach, Zuzana Růžičková. Generace zakladatelů soutěže – redaktori Helena Karásková (cena pro absolutního vítěze nese její jméno), Miroslav Turek, Vratislav Beránek, režiséři a dramaturgové Viktor Kalabis a Ferdinand Pohlreich – věnovala přípravě soutěže mimořádné úsilí a dokázala se obklopit týmem vynikajících spolupracovníků. K redakčnímu týmu patřili později například režiséři a dramaturgové Jan Valta, Otomar Kvěch a Lukáš Matoušek. Na úspěchu soutěže se dále podílely tajemnice Stanislava Lukařová a Jana Hlinková či Eva Schwarzová. Další generaci, reprezentované jmény Jiří Štílec, Eva Ocisková, Stanislava

Žestový soubor Základní umělecké školy v Náchodě při Slavnostním koncertu vítězů Concerto Bohemia ve Španělském sále (1996)

Střelcová, Jiří Teml, Boris Koblre, se podařilo vynikající úroveň soutěže udržet.

Prostřednictvím mezinárodní hudební výměny v Českém rozhlasu se aktuální nahrávky poskytují k vysílání do zahraničí. Snímky nejlepších účastníků 35. ročníku mezinárodní rozhlasové soutěže Concertino Praga 2000 a následného 33. Jihočeského festivalu Concertino Praga 2001 si vyzádaly mimo jiné významné rozhlasové korporace v Kanadě a Rusku a německé vysílání ARD. Concertino Praga oslovuje miliony posluchačů na celém světě a prezentuje dobré jméno Českého rozhlasu v zahraničí.

Od konce roku 2002 se stal vedoucím této mezinárodní soutěže šéfproducent Českého rozhlasu Jiří Vejvoda.

Concerto Bohemia

Concerto Bohemia je mladším sourozencem slavné mezinárodní soutěže Concertino Praga. Také tato soutěž je založena na anonymním hodnocení magnetofonových nahrávek. Concerto Bohemia vzniklo v roce 1992 z námětu hudebního režiséra Tomáše Stavěla v redakci hudebního vysílání pro děti a mládež, tedy ve stejné redakci, která pečovala o Concertino Praga. Na rozvoji soutěže se dále nejvíce podíleli redaktori Stanislava Střelcová a Vratislav Beránek. Od konce roku 2002 převzal Concerto Bohemia jako vedoucí Jiří Vejvoda, šéfproducent Českého rozhlasu.

Concerto Bohemia je soutěž vyhlášená v České republice se zaměřením na orchestry konzervatoří a základních uměleckých škol, tedy na mladé hudebníky ve věku od 16 do 25 let. Soutěž se uskutečňuje ve dvouletém cyklu. To znamená, že v jednom roce se jí zúčastňují studentské a žákovské komorní soubory v počtu hráčů od 6 do 12, dále pak orchestry v obsazení od 36 do 50 hráčů, v dalším roce pak komorní ansámblы od 12 do 36 hráčů. Mladí hudebníci si ověřují interpretační kvality před mikrofonem a získávají cenné zkušenosti při práci v profesionálním nahrávacím studiu. Soutěž získala u mladých lidí velký ohlas.

Soutěžní snímky jsou porotě přehrávány podobným způsobem, jako je tomu u soutěže Concertino Praga, tedy pod anonymními pořadovými čísly. Poroty jsou sestaveny zvlášť pro smyčcové a dechové soubory a bývají zpravidla tříčlenné. Jejich společným předsedou a patronem celé soutěže je prof. Ilja Hurník. Povinností pro vítěze je obhájit soutěžní nahrávku na koncertě, který ve společném přímém přenosu vysílají Český rozhlas a Česká televize. Díky spolupráci s Pražským hradem se stalo tradicí pořádání tohoto koncertu ve Španělském sále, a to u příležitosti Dne boje studentů za svobodu a demokracii (17. listopadu). Od roku 2003 budou koncerty vítězů v Praze na Žofíně.

Archivní a programové fondy Českého rozhlasu

Lze s mírnou nadsázkou přirovnat k technickému zázemí divadla – nejsou zvenčí vidět, ale přesto by rozhlas bez nich mohl jen stěží fungovat. Svým rozsahem (více než 12 000 běžných metrů) jsou největším útvarem Českého rozhlasu. Jejich posláním je vytvářet a poskytovat dokumentární a informační zdroje pro tvorbu rozhlasového programu a zajišťovat všestrannou péči o bohatství, které rozhlas vytvořil a soustředil za dobu své existence.

Historie jednotlivých útvarů začala již v počátcích Radiojournalu. Ve druhé polovině dvacátých let byly vytvořeny základy fondu hudebnin, gramoarchivu a archivu. Jednotlivé fondy a sbírky byly po řadu let soustavně systematicky doplňovány a zpřístupňovány, takže dnes jsou cenným pramenem pro rozhlasovou tvorbu, studijní účely i novodobou historii.

Současný odbor Archivních a programových fondů (APF) tvoří kancelář, archiv, fond hudebnin, fonotéka, gramoarchiv, hlavní katalog, dokumentace a knihovna. V roce 1986 nejprve vzniklo sloučením archivu a dokumentace Středisko dokumentačních a archivních fondů, od 1. ledna 1987 k němu byly připojeny fonotéka, hudební kartotéka, gramoarchiv a fond hudebnin a vytvořil se Úsek programových, dokumentačních a archivních fondů, organizačně začleněný do Českého rozhlasu. Později byl tento útvar přejmenován na Archivní a programové fondy a stal se součástí programového úseku řízeného programovým ředitelem.

Archivní a programové fondy v rámci odborných činností zajišťují doplňování fondů a sbírek z rozhlasových i mimorozhlasových zdrojů, předarchivní péči a skartaci, odborné zpracování a zpřístupňování převzatých materiálů, poskytování informací o veškerých dokumentech uložených ve fondech pro interní i externí zájemce, výpůjčky programových materiálů, poskytují podklady pro evidenci práv, zajišťují péči o fyzický stav fondů, nákup a distribuci záznamového materiálu a jeho příslušenství. Evidence k fondům a sbírkám, po léta zpracovávaná formou kartoték, je postupně převáděna do počítačových databází.

Depozitář zvukových snímků

Rok 2000 znamenal konec prostorových provizorií, APF se s výjimkou dokumentace přestěhovaly do nových účelově vybudovaných prostor studiového domu v Římské ulici na Vinohradech.

Archiv soustřeďuje, ukládá, zpracovává a zpřístupňuje veškerý archivní materiál z činnosti Českého rozhlasu a jeho předchůdců, slouží programové tvorbě, hospodářským, kulturním a úředním potřebám a historickému bádání. Chronologické rozpětí archivních fondů od konce minulého století po současnost přesahuje existenci rozhlasového vysílání. Nejstarší zvukové dokumenty byly přetočeny z různých typů historických nosičů.

Prvními archivovanými zvukovými dokumenty byly projevy T. G. Masaryka k dětem a k Národnímu shromáždění z roku 1928. V roce 1930 vzniklo gramofonové oddělení, kam se od roku 1931 začaly ukládat i zvukové nahrávky na želatinových fóliích. Systematické zpracování zvukových dokumentů bylo zahájeno až v roce 1960. V roce 1964 archiv završil vývoj sloučením oddělení písemných a zvukových dokumentů, zároveň získal statut archivu zvláštního významu.

Zvukové oddělení archivu uchovává tisíce zvukových záznamů zachycujících projevy významných osobností veřejného života (císař František Josef I., prezidenti, ministři, zahraniční státníci, významní vědci, sportovci), atmosféru historických událostí i vynikající nahrávky hudebních a slovesných uměleckých děl.

Badatelna Českého rozhlasu (poskytuje služby i veřejnosti)

Na přelomu let 1927–1928 začal slovesný odbor Radiojournalu shromažďovat písemné programové materiály ve dvou samostatných řadách – hry a přednášky. Od dubna 1941 se přednášky svazovaly do tzv. deníčků. Samostatnou numerickou řadu tvoří větší programové celky – hry, pásma apod. Archiv vedle dokumentů programového charakteru uchovává i materiály správní a fotosbíрку.

Písemné oddělení archivuje texty rozhlasových relací od roku 1923, programové a správní materiály z vysílání BBC za druhé světové války, fond zahraničního vysílání Čs. rozhlasu od roku 1946 a správní materiál vztahující se k činnosti rozhlasu od roku 1922.

Od roku 1998 byl v rámci digitalizace zvukových dokumentů zahájen přepis na CDR, počítá se i s digitalizací části písemných fondů.

Fond hudebnin Českého rozhlasu patří k největším notovým archivům v České republice. Uchovává a odborně zpracovává veškeré notové materiály, odbornou hudební literaturu a výstřižkový fond pro programové i studijní účely. Materiály slouží potřebám Symfonického orchestru Českého rozhlasu, studiové výroby, dramaturgů, redaktorů a hudebních režisérů Českého rozhlasu, ale i uměleckým školám, symfonickým orchestrům a dalším kulturním zařízením v tuzemsku i v zahraničí.

Depozitář fonotéky

Fond byl založen po angažování orchestru Radiojournalu 1. října 1926. Obsahuje přes 100 000 titulů všech hudebních žánrů včetně cca 1400 rukopisů (například Leoše Janáčka, Josefa Suka, Bohuslava Martinů, Ervína Schulhoffa, Václava Trojana a mnoha dalších).

V roce 2001 vzniklo při fondu hudebnin **Hudební vydavatelství a nakladatelství Českého rozhlasu**. Jeho cílem je především vydávání děl, která jsou součástí nové výroby stanic nebo Symfonického orchestru Českého rozhlasu. Vydává a zpřístupňuje díla autorů meziválečné a poválečné generace s blízkým vztahem k Radiojournalu, díla z historických sbírek, napomáhá uvádění premiér renomovaných soudobých autorů a propagaci děl mladých talentovaných autorů.

Fonotéka spravuje provozní zvukové snímky na analogových i digitálních nosičích. Bezprostředně se podílí na zajištění výroby a vysílání. Na technická pracoviště dodává dle objednávek nahrané nosiče, zabezpečuje výměnu nosičů se studii ČRo a zprostředkovává zvukové výpůjčky z archivu. Pro potřeby celého Českého rozhlasu zajišťuje nákup a distribuci záznamového materiálu a jeho příslušenství.

Vznikla v roce 1952 jako samostatný útvar v rámci úseku techniky. V současnosti uchovává 87 000 analogových zvukových záznamů, více než 10 700 záznamů R DAT, 8900 CD a 1200 CDR. Součástí fonotéky je záznamová kancelář, která formou počítačových databází vede přesnou evidenci o pohybech snímků od jejich natočení až po skartaci.

Dezinfekční komora pro mechanickou i chemickou očistu dokumentů

Gramoarchiv začal vznikat shromažďováním nahrávek, zpočátku výhradně cizích, nejdříve s díly klasické, později i zábavné a taneční hudby.

Rozhlas začal využívat gramofonu v roce 1929. Nejprve sjednával natáčení určitých záznamů se specializovanými firmami (první byl projev presidenta Masaryka k 10. výročí ČSR v roce 1928). Rozhlasový gramoarchiv patří k největším v Evropě; je v něm uloženo přes 150 000 gramodesek. Dochovalo se na nich mnoho zajímavých nahrávek (například klavírista Josef Jiránek, Smetanův žák, houslisté Pablo de Sarasate, Bronislav Hubermann, Váša Příhoda, Jaroslav Kocian, dechovka dirigovaná J. Souzou z let 1902–1911). Raritou jsou i voskové fólie a desky, které se přehrávaly dřevěnými (bambusovými) jehlami. V rozhlase byly poprvé použity k záznamu fotbalového utkání

Československo–Jugoslávie v roce 1932. Na „voscích“ se dochovalo množství projevů státníků, politiků, vynálezců i umělců.

Za okupace Němci zničili mnohé z toho, co se za předchozí léta nashromáždilo. Mnoho zajímavých a cenných nahrávek bylo zlikvidováno rovněž po roce 1948 a 1968.

V současnosti gramoarchiv pečuje o gramofonové „černé“ desky a zabezpečuje přísun a zpracování desek kompaktních (CD), ze kterých se dnes převážně vysílá.

Hlavní katalog shromažďuje veškeré dostupné informace zejména o hudebních snímcích.

Jeho základem se stala hudební kartotéka. Vznikla v roce 1955 při Hlavní redakci hudebního vysílání Čs. rozhlasu jako oddělení, shromažďující dokumentaci k hudebním

snímkům natočeným v Praze, Bratislavě a v regionálních studiích v Brně, Ostravě, Plzni a Ústí nad Labem. Kromě vlastních nahrávek eviduje i snímky převzaté z hudebních vydavatelství (Supraphon, Panton, Opus), z Čs. televize a z mezinárodní hudební výměny.

Záznamy jsou soustředěny v autorských, druhových a interpretačních kartotékách (téměř milion kartotéčných štítků) a jsou uspořádány odděleně pro hudbu vážnou, zábavnou a lidovou. Podstatná část informací byla v uplynulých letech zpracována formou počítačových záznamů. V současné době se formou počítačových databází zpracovává nejen běžný provozní fond s nahrávkami na magnetofonových pásech, CD, DAT i dalších zvukových nosičích, ale i rozsáhlý fond gramodesek v počtu zhruba 50 000 titulů.

Dokumentace zajišťuje a odborně zpracovává informační zdroje, vytváří a aktualizuje dokumentační a fotografický fond z nejrůznějších oblastí veřejného života u nás i v zahraničí. V omezené míře provádí vlastní ediční činnost.

Vznikla v roce 1953 sloučením oddělení dokumentace zahraničního vysílání a dokumentačně informačního oddělení politického vysílání. Fond výstřížků o domácích a zahraničních událostech obsahuje přibližně dva miliony výstřížků a umožňuje poskytovat chronologicky řazené informace k požadovanému tématu.

Kromě pracovníků Českého rozhlasu využívají služeb dokumentace i externisté, především novináři, kterým lze za úhradu poskytnout informační a konzultační služby i kopie vybraných materiálů.

Knihovna je svým zaměřením určena pro práci redaktorů a tvůrčích pracovníků Českého rozhlasu. Kromě výpůjční agendy a dalších služeb pro program zajišťuje rozdělování veškerého tuzemského i zahraničního tisku a související agendy a doplňování příručních knihoven o základní slovníky, encyklopedie a tzv. literaturu operativní (například zákony, informativní příručky, normy, technická literatura apod.).

Od svého založení v roce 1932 je budována jako studijní knihovna. Její fond přesahující 50 000 knih je pravidelně doplňován s přihlédnutím k požadavkům programových pracovníků. Na knihovnu se nikdy nevztahovala žádná

cenzurní opatření, fond zůstal po roce 1948 i 1968 nenarušen. Najdou se v něm i materiály těžko dostupné v jiných knihovnách. Po roce 1990 fond obohatily knihy vycházející v exilových vydavatelstvích.

Nový přístup k archivním a programovým fondům a sbírkám se projevil v posledních letech, kdy se vzhledem k omezeným finančním možnostem snižuje prvovýroba a archivní dokumenty jsou stále častěji východiskem pro tvorbu programu. V posledních letech se APF významnou měrou podílejí i na propagaci Českého rozhlasu.

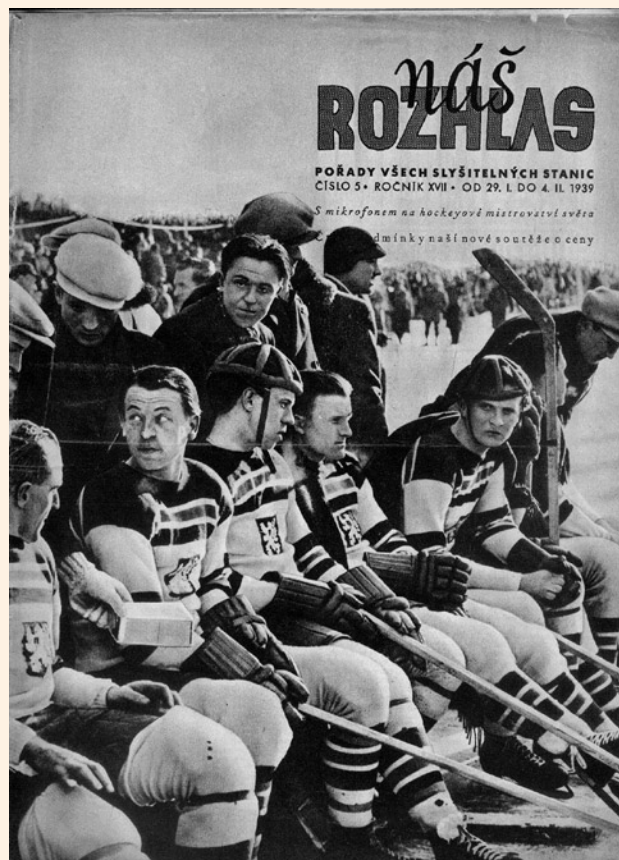

Rozhlasový časopis

„Zahajujeme dnešním číslem vydávání časopisu, jehož účelem je především, aby sloužil k informaci těch, kdo stali se předplatiteli Radiojournalu, t.j. jeho bezdrátových produkcí a zpráv, a v druhé řadě pak k poučení všech, kdo se o radio zajímají.“ Těmito slovy v září roku 1923, pouhé čtyři měsíce od počátku pravidelného domácího radiofonního vysílání ze kbelského stanu, zahájila redakce věstníku Radio(-)journal, řízená

První číslo programového věstníku

Jedno z prvních čísel přejmenovaného programového týdeníku

Milošem Čtrnáctým, éru tehdy jistě netušeně dlouhé existence rozhlasového týdeníku. Vydavatelem časopisu byla stejnojmenná společnost Radiojournal, spol. s r. o., která dostala v roce 1923 povolení k provozování radio-telefonie v tehdejší Československé republice.

Tištěný měsíčník (na týdenní periodicitu přešel až v roce 1925) přispíval v prvopočátcích užitečnými radami i historickou a technickou osvětou k rozvoji rozhlasového vysílání u nás. Bylo to třeba jak z hlediska obchodního (společnost byla závislá na počtu koncesionářů, kterých bylo ještě v polovině roku 1924 jen 219), tak z hlediska praktického – získat licenci k poslechu rádia bylo tehdy prakticky stejně složité jako získání zbrojního pasu.

Přirozenou úlohou tištěného Radiojournalu se brzy stalo i zavádění nových českých „radiofonních“ pojmů, dnes – i když třeba v pozměněné podobě – zcela běžných: tak například z pozdravu „na uslyšenou“ z roku 1923 zbylo časem „na slyšenou“; český termín „rozhlas“ užíváme od dvacátých let v nezměněné podobě – i když vedle mezinárodního „rádia“ – dodnes.

Od konce roku 1923, naplno pak od ledna 1924 přišel věstník Radiojournal programy domácího vysílání, doplněné přehledem vysílání dalších devatenácti kontinentálních rozhlasových stanic. Na celý přehled však stále ještě vystačil jediný list papíru. Od prvopočátku měly v časopisu trvalé místo dopisy čtenářů a posluchačů, kteří většinou hodnotili vyslechnutý program.

V březnu 1925 redakce oznámila změny: z dosavadního měsíčníku malého formátu se stal rotačkový týdeník formátu novinového, novým nakladatelem pak byla pražská tiskařská a novinářská společnost Orbis. Typografickou krásu prvních dvou let však rozhlasový věstník touto změnou nadlouho ztratil.

Diskuse o podobě časopisu vyústily na jaře 1933 v novou dohodu mezi společnostmi Radiojournal a Orbisem. Podle této dohody Orbis pokračoval ve vydávání týdeníku, teď už v rozsahu 56 stran, za nezměněnou cenu dvě koruny za výtisk. Radiojournal postoupil Orbisu výhradní právo otiskovat rozhlasové programy, které se zavázal dodávat v úplnosti a s předstihem. Denní tisk směl napříště otiskovat rozhlasové programy maximálně na následující den. Dohoda byla uzavřena s platností od 1. dubna 1933 na dobu pěti let s možností prodloužení o další „pětiletku“.

Na sklonku třicátých let se Týdeník Radiojournal ještě stihl (1. ledna 1939) přejmenovat na Náš rozhlas, rozšířit zpravodajství o rozhlasovém dění v zemi, zvýšit počet teoretických úvah i polemik o rozhlasových žánrech, pravidelné místo dostaly původní drobnější literární útvary i křížovka. Jádrem obsahu byl – v té době už velmi obsáhlý – rozhlasový program na celý týden s programy stanic domácích (Praha I, Praha II, Brno, Moravská Ostrava, Banská Bystrica a Bratislava) a více než třiceti stanic zahraničních. Časopis Náš rozhlas byl zastaven 24. května 1941 a jeho úlohu přebíral Týden rozhlasu, který již před válkou (od roku 1934 do roku 1938) Orbis vydával vedle časopisu Radiojournal. Od 26. května 1945 se časopis vrátil k názvu Náš rozhlas.

15 Kč **TYDENÍK** Číslo 21/2003

ROZHLAS

úplný program rozhlasu a televize od 19. 5. do 25. 5. 2003

V TOMTO ČÍSLE
Rozhovor s rozhlasovým režisérem Jifim Horáčkou
(Článek na str. 4 a 5)

Vždy jsem měl rád určitost

Strana 2
Kamla patří usměvavá - Jifim Horáček

Strana 3
Důdi díl seriálu Kapitoly z historie českého rozhlasového vysílání

Strana 4
Rylo Jekl přel a bodu zpívat - o představení Důstojné opery na Pražském jara 2003 jako Antonín Máizner

Strana 5
Přehled zářij, koncerty Český rozhlas přeposlane 80. výročí založení periodického vysílání

Strana 16
Zaopatření ned rozhlasem - rubrika Průmysl Rada

Strana 17
Aktuální komentáře: inkvizice 121 přijímání českých a slovenských rozhlasových vysílání

Strana 19
Přehled seriálu českého rozhlasu - rubrika Průmysl Rada

Strana 20
Málovičnická inkvizice - rubrika Průmysl Rada

Strana 21
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 22
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 23
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 24
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 25
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 26
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 27
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 28
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 29
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 30
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 31
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 32
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 33
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 34
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 35
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 36
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 37
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 38
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 39
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 40
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 41
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 42
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 43
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 44
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 45
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 46
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 47
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 48
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 49
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 50
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 51
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 52
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 53
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 54
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 55
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

Strana 56
Otevírák - rubrika Průmysl Rada

ISSN 1213-0308

www.radioforum.cz

Současná podoba časopisu

Až do roku 1951 byl jeho vydavatelem a zároveň nakladatelem Orbis, od roku 1951 jej Orbis pouze tiskl, vydavatelem se stal Československý rozhlas.

S přelomem let 1953/1954 přišla změna pro budoucnost zásadní: spolu se zahájením televizního vysílání Náš rozhlas přejmenován na týdeník Československý rozhlas a televize a obsah byl rozšířen o televizní program. Společný rozhlasový a televizní programový časopis se udržel až do poloviny roku 1966, kdy se televizní a rozhlasová část oddělily do samostatných týdeníků. Tvrdé kritice za chudý obsah se neubránil ani jeden z nich.

Lednový hudební úvodník Československého rozhlasu z pera Jiřího Štilce ani v nejmenším nenaznačoval dramatický spád událostí v následujících měsících roku 1968. Ani Československý rozhlas č. 34 na týden od 19. do 25. srpna nebyl ničím zvláštní – snad jen titulní fotografií z televizního studia s Věrou Štvoříčkovou, Jiřím Dienstbierem a Slávou Volným – a vzhledem k výrobním lhůtám platí totéž o následujícím čísle. Až koncem září 1968 (zatímco Československý rozhlas odvedl v srpnových dnech heroický výkon, bylo vydávání jeho věstníku celkem logicky přerušeno) se dočteme, že rozhlasové vysílání se konsoliduje, avšak programové údaje jsou zatím neúplné a nejsou vyloučeny změny. V říjnu 1968 následuje Dopis pracovníků rozhlasu, určený soudruhům Svobodovi, Dubčekovi, Černíkovi a Smrkovskému. Přetištěním tohoto dopisu reflexe doby v ročníku 1968 končí.

Od května 1969 se v Československém rozhlasu i jeho týdeníku naplno rozběhla normalizace. Tu stvrdil i nucený přechod (v letech 1973–1974) pod vydavatelství Rudé právo. Z názvu bylo vypuštěno adjektivum Československý, cena byla zvýšena o dvacet haléřů (na jednu korunu československou), nevzhlednost novinového formátu byla naopak zachována, poprvé se na titulní straně objevila barva (pro sedmdesátá léta příznačně červená). Rozsáhlý sice, ale nepřilíh přehledný byl program – teď už stanic Praha, Vltava, Hvězda, Bratislava, rozhlasu po drátě a krajových vysílání.

V lednu 1977 časopis Rozhlas zveřejňuje programové závěry Čs. rozhlasu v nové etapě boje proti třídnímu nepříteli. Text Charty 77 bychom v Rozhlasu hledali marně, čtenářům (a předtím posluchačům) však správný postoj (souhlas s Antichartou) vysvětlil v Živých slovech ústřední ředitel Ján Riško.

Listopadové události roku 1989 Rozhlas příliš nerefletoval. Až v čísle 50 najdeme první fotografii ze zaplněného Václavského náměstí – vedle Živých slov Vasila Mohority a rozhovoru o vysílání Pionýrské jitřenky. Reflexi nové doby najdeme až v číslech následujícího roku. To už Rozhlas vycházel ve vydavatelství Delta-press (nahradilo vydavatelství Rudé právo), které týdeník prodalo soukromé společnosti Radioservis, s. r. o. Ta se po dvou letech transformovala v akciovou společnost, jejímž stoprocentním vlastníkem se v roce 1996 stal Český

rozhlas. Koloběh se uzavírá, programový věstník se po letech vrátil do rukou vysílací rozhlasové společnosti.

12. října 1998 vyšel Týdeník Rozhlas poprvé s barevnou obálkou. Koncem roku 2000 se redakce soustředila na další významný okamžik v historii časopisu – přechod na takzvaný berlínský formát. Od března roku 2001 se Týdeník Rozhlas zvětšil a začal vycházet se třemi přílohami. Čtenářům se tak do rukou dostaly čtyři časopisy najednou: dva programové (rozhlasový a televizní) a dva publicistické. Redakce tím vyhověla čtenářům, volajícím po snadnější manipulaci s časopisem a jeho přehlednější podobě. S novým formátem se dočkaly důstojnějšího místa některé starší rubriky a nové přibýly – například Reflexe rozhlasové tvorby, jediná svého druhu na zdejším mediálním trhu.

Týdeník Rozhlas v posledních letech získal respekt a také nové čtenáře. Jiné však poztrácel – především proto, že posluchačů, kteří by potřebovali podrobný program Českého rozhlasu, stále ubývá.